

บทที่ 4

ใครควรจะเป็นผู้ปกครอง

การเมืองการปกครอง เป็นเรื่องที่มีการศึกษากันอย่างต่อเนื่องยาวนานมากกว่า 2500 ปีแล้ว นักปราชญ์ ชาวกรีก 2 ท่าน ที่ได้ให้กำเนิดแนวคิดเรื่องการเมือง การปกครอง และนักรัฐศาสตร์ในปัจจุบันที่ศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองหรือที่เรียกว่า รัฐศาสตร์ จะต้องอ้างถึงเสมอคือ เพลโต (Plato, 427-347 ก่อนคริสตกาล) และ อริสโตเติล (Aristotle, 322-284 ก่อนคริสตกาล) เพลโต ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง อุดมรัฐ (Republic) ว่ารัฐหรือระบอบการปกครองที่ดีจะต้องมีผู้ปกครองที่มาจากนักปราชญ์ ซึ่งเป็นคนที่มาจากกลุ่มของชนชั้นผู้ปกครองที่มีความรู้ ได้รับการศึกษาอบรมฝึกฝนมาอย่างดี และโดยเฉพาะมีคุณภาพสูง อริสโตเติล ได้เสนอรูปแบบการปกครองในลักษณะ "POLITY" ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่จะต้องมีการมีกฎหมายสูงสุดคือ รัฐธรรมนูญ กำหนดให้ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งชนชั้นปกครองไปทำหน้าที่ปกครองรัฐ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมหากประชาชนพบว่า ผู้ปกครองที่ตนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ปกครองหรือทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนมิใช่เพื่อประชาชนส่วนรวม ประชาชนก็มีสิทธิเปลี่ยนผู้ปกครองใหม่ได้ ในยุคต่อๆ มาศาสนจักรได้สร้างทฤษฎีที่ว่า ผู้ที่จะมีอำนาจปกครองรัฐจะต้องเป็นฝ่ายของศาสนจักรเท่านั้น เนื่องจากพระเจ้าเป็นผู้สร้างและกำหนดทุกสิ่งทุกอย่างตลอดจนความเป็นไปในโลก ฝ่ายศาสนจักรก็คือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากพระเจ้าเป็นเจ้าให้มาทำหน้าที่ผู้ปกครอง ทฤษฎีนี้เรียกว่า Divine Theory ต่อมาฝ่ายอาณาจักรได้พยายามต่อสู้โดยนำเสนอแนวคิดที่ว่า ศาสนจักรควรทำหน้าที่เพียงด้านหลักธรรมคำสอนทางศาสนาเท่านั้น แต่ฝ่ายอาณาจักรนั้น นอกจากจะต้องช่วยดูแลและช่วยเหลือ ฝ่ายศาสนจักรในการส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนาแล้ว ยังจะต้องทำหน้าที่ปกครอง ดูแลทุกข์สุขของประชาชน ให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุขด้วย

ดังนั้นอำนาจเด็ดขาดในการปกครองรัฐจึงควรจะรวมศูนย์อยู่ที่ฝ่ายอาณาจักร จึงเกิดแนวคิดของการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) ขึ้น และถือว่าพระเจ้าเป็นผู้กำหนดขึ้น โดยมอบหมายให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ทำหน้าที่ปกครองรัฐ ประชาชนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพระมหากษัตริย์ การสืบทอดอำนาจของพระมหากษัตริย์จะต้องอยู่ในรูปของการสืบราชสมบัติเท่านั้น แนวคิดนี้ได้รับการแพร่กระจายไปทั่ว โดยเฉพาะในยุโรป โดยเฉพาะนักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสชื่อ ฌอง โบแดง (Jean Bodin ,ค.ศ. 1530-1597) การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ได้รับการถ่ายทอดต่อมาจนถึงช่วงศตวรรษที่ 16 โดยเฉพาะนักคิดคนสำคัญทางรัฐศาสตร์คือ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes, ค.ศ. 1588-1679) ชาวอังกฤษ ก็ได้ยืนยันว่าอำนาจสูงสุดเป็นของผู้ปกครองโดยประชาชนเป็นผู้มอบอำนาจนี้ให้ในลักษณะเด็ดขาด แต่ช่วงต่อมา จอห์น ล็อก (John Locke, ค.ศ. 1632-1704) ซึ่งเป็นนักปราชญ์ชาวอังกฤษเช่นกันกลับเห็นว่า จริงๆ แล้วสังคมรัฐจะเกิดไม่ได้เลย ถ้าไม่มีประชาชนและผู้ปกครองรัฐจะอยู่ได้ก็ต่อเมื่อประชาชนยอมรับเท่านั้น โดยเฉพาะต้องปกครองรัฐโดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนโดยรวมเป็นที่ตั้ง หากผู้ปกครองทำหน้าที่อย่างไม่ชอบธรรม ประชาชนก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผู้ปกครองจะไม่มีอำนาจเด็ดขาดเหมือนในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แนวคิดของ จอห์น ล็อก นี้เป็นไปในแนวทางเดียวกับนักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส คนสำคัญคือ มงเตสกีเยอ (Montesquieu, ค.ศ. 1687-1755) ที่กล่าวถึงหลักสำคัญในการปกครองคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation Des Pouvoirs) ว่าอำนาจในการปกครองรัฐ จะต้องไม่ตกอยู่ในมือของใครคนใดคนหนึ่ง หรือโดยกลุ่มใดกลุ่มเดียว มิฉะนั้นประชาชนจะถูกรังแกไม่ได้รับการดูแล ประชาชนจะเดือดร้อนจากการทุจริตและจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ดังนั้นควรแยกอำนาจปกครองออกเป็น 3 ส่วน แต่ไม่ใช่แยกกันโดยเด็ดขาด แต่จะต้องประสานและถ่วงดุลอำนาจกันระหว่าง อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจอตุลาการ แนวคิดของนักปราชญ์คนสำคัญๆ ได้รับการถ่ายทอดตลอดมา ประกอบกับ

สภาพทางเศรษฐกิจในประเทศต่างๆ ถดถอยลง ประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ปกครองในประเทศสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เกิดความยากจนไปทั่ว แต่ผู้ปกครองกลับสุขสบาย สภาวะดังกล่าวยิ่งส่งผลให้แนวคิดของนักปราชญ์ที่กล่าวถึงแพร่หลายไปในประเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว จนในที่สุดก็เกิดการปฏิวัติในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะการปฏิวัติครั้งสำคัญ โดยประชาชนของฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. 1789 ส่งผลให้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถูกล้มล้างลง และแทนที่ด้วยระบอบการปกครองที่ยึดหลักว่าอำนาจอิสระเป็นของประชาชน ไม่มีผู้ใดหรือกลุ่มใดมีอำนาจเด็ดขาดอีกต่อไปซึ่งเป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง¹

4.1 ความหมายของผู้ปกครอง

ความหมายผู้ปกครองในทางปรัชญา² หมายถึง ผู้มีอำนาจอิสระ อาจเป็นถึงเจ้าชีวิตและเจ้าแผ่นดิน เป็นผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดกฎระเบียบให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม และมีอำนาจอิสระที่จะลงโทษผู้ละเมิด แม้กระทั่งโทษประหารชีวิต

โสเครตีสได้กล่าวไว้ว่า “ราชาปราชญ์” ควรให้ปราชญ์เป็นผู้ปกครอง เป็นเจ้าของอำนาจอิสระ มีอำนาจในการบัญญัติกฎหมาย, ด้านบริหาร และมีอำนาจในการตัดสินใจต่างๆ สังคมจะมีความสุข เพราะปราชญ์จะทำแต่สิ่งดีๆ และส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรม

ดังนั้นผู้ปกครองที่ดีตามแนวคิดของโสเครตีสควรเป็นปราชญ์บุคคลที่มีความรู้ จึงเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม และส่งเสริมให้ประชาชนทำดีและผู้ปกครองที่ดีควรทำดีเพื่อ

¹ มาเคียเวลลี, นิโคโล (1981). **เจ้าผู้ปกครอง**. แปลจาก The Prince โดย สมบัติ จันทรวงศ์ (2552), กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 5-25.

² พิศาล มุกดาร์คี. (2552). **ความหมายของผู้ปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า 35.

เป็นแบบอย่างให้ประชาชนเอาอย่าง และต้องรู้จักยกย่องความดีด้วย เพื่อให้คนที่ทำดีมีกำลังใจในการทำความดีต่อไปเพื่อสังคม

เพลโต ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ปกครอง” ควรเป็นปราชญ์ จะได้สามารถตัดสินใจปัญหาต่างๆ โดยใช้ดุลพินิจได้ จึงไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมาย เพราะต้องมาทำการตีความ รุนวาย ซึ่งแม้ว่าเป็นแนวคิด 2,000 กว่าปีแล้ว ก็มีผู้นำมาใช้เช่นกัน เช่น ฟอซุนรามฯ ให้คนมาสั่งกระดิ่งหน้าพระตำหนักเมื่อมีปัญหา และออกมาตัดสิน ผู้ปกครองควรใช้อำนาจโดยธรรม ซึ่งต่างกับอำนาจที่เกิดจากการบังคับขู่เข็ญ โดย ทัวไปผู้ปกครองมักสรุปว่าตนเองมีอำนาจ และการใช้อำนาจของตนเองนั้นชอบธรรม แต่เพลโตมีทรรศนะว่าอำนาจนั้นจะชอบธรรมต่อเมื่อมีประชาชนผู้อยู่ใต้อำนาจนั้น ยินดีปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดของเพลโตในการวิเคราะห์ธรรมชาติมนุษย์ จะบอกไว้ชัดว่าคนที่เกิดมามีลักษณะแบบไหน ควรจะทำหน้าที่อะไร à “Put the Right man on the Right Job” (คนที่มีความสามารถอะไรควรให้ทำอย่างนั้น) แนวความคิดนี้มีผลต่อการกำหนดบทบาทของผู้ปกครอง ที่บอกว่าคนที่มีธาตุแท้เป็นทองคำหรือเป็นปราชญ์ควรทำหน้าที่เป็น “ผู้ปกครอง” ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของโสเครตีสที่เห็นว่าผู้ปกครองควรจะเป็นปราชญ์ เพราะปราชญ์เป็นผู้ทรงคุณธรรม ที่จะทำให้สังคมมีสันติสุข

สรุป ผู้ปกครองคือผู้นำของรัฐ และความหมายแตกต่างกันตามแนวคิดของนักคิด เช่น โสเครตีสกล่าวว่าราชาปราชญ์ควรให้ปราชญ์เป็นผู้ปกครอง ขณะที่เพลโตกล่าวไว้ว่า “ผู้ปกครอง” ควรเป็นปราชญ์ จะได้สามารถตัดสินใจปัญหาต่างๆ โดยใช้ดุลพินิจของตนเองได้โดยใช้อำนาจอันชอบธรรมในการปกครอง เหตุผลที่โสเครตีสและเพลโตสนับสนุนผู้ปกครองที่เป็นปราชญ์เพราะเห็นว่าปราชญ์เป็นผู้ทรงคุณธรรม

4.2 ความสำคัญของผู้ปกครอง

1. เมื่อสามารถเป็นผู้ปกครองได้แล้วการวางตัวในฐานะบุรุษยอมเป็นสิ่งสำคัญด้วยศรัทธาและความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อผู้นำรัฐขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ปกครองมาเคียงเวลาที่ว่าคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ปกครองไว้หลายประการด้วยกันใน THE PRINCE เช่น ต้องเป็นผู้มัธยัสต์, เด็ดขาด, รอบคอบ, เป็นที่ยำเกรงของผู้ถูกปกครอง และมีคุณสมบัติแห่งจิ้งจอกและราชสีห์เข้าไว้ด้วยกันเมื่อสามารถเป็นผู้ปกครองได้แล้ว การวางตัวในฐานะบุรุษยอมเป็นสิ่งสำคัญด้วยศรัทธาและความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อผู้นำรัฐขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ปกครอง มาเคียงเวลาที่ว่าคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ปกครองไว้หลายประการด้วยกันใน

2. ประการแรกสุด ผู้ปกครองต้องทำตนเป็นคนมัธยัสต์ ไม่สุรุ่ยสุร่าย จริงอยู่ที่ว่าการเป็นคนมีความกรุณานั้นเป็นสิ่งดี แต่มาเคียงเวลาที่เตือนว่า ความเมตตาอาจมีอย่างไม่มีเขตนั้นเป็นอันตรายได้เช่นกัน ผู้ปกครองที่มีนิสัยสุรุ่ยสุร่ายชอบแจกเนื้ออยู่เสมอ นั้น จะพบว่าในการแผ่เมตตาเช่นนั้นตนต้องใช้ทรัพย์สินทั้งหมดของตน และบางทีเมื่อจนเต็มเข้า ความต้องการชื่อเสียงในฐานะผู้มีความกรุณาปรานี จะทำให้ตนต้องแสวงหาเงินทองจากการสร้างภาระให้ประชาชนด้วยการขึ้นภาษีเพื่อจะทำให้ตนมีเงินจับจ่าย การมัธยัสต์นั้นในระยะแรกผู้ที่ไม่เข้าใจอาจจะตำหนิว่าเป็นคนตระหนักรู้ แต่เมื่อภายหลังประชาชนพิจารณาโดยถ่องแท้แล้วว่า การมัธยัสต์นั้นเป็นการกระทำเพื่อพวกเขา ผู้ปกครองยอมจะได้รับคำสรรเสริญและศรัทธา

3. ผู้ปกครองจะต้องมีความเด็ดขาด แม้ว่าทุกคนปรารถนาที่จะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนเมตตามากกว่าโหดร้าย แต่ด้วยพันธะหน้าที่ผู้ปกครองจะใจดีเกินไปไม่ได้ เพราะความเมตตาปรานีจะถูกมองในแง่ของความอ่อนแอ และความยุ่งเหยิงจะปรากฏเป็นผลตามมา เพราะฉะนั้นผู้ปกครองต้องไม่เกรงกลัวถูกกล่าวหาว่าโหดร้าย เมื่อเขาใช้ความเด็ดขาดเพื่อรักษาผู้ที่ถูกปกครองให้มีเอกภาพและซื่อสัตย์ต่อผู้ปกครอง

4. ระหว่างความรักและความยำเกรงของพลเมือง หากจำเป็นแล้วผู้ปกครองย่อมต้องเลือกเอาประการหลัง แม้ว่าจะเป็นการดีที่สุดถ้าได้รับทั้งสองประการ มาเคียเวลลิกกล่าวว่า “แต่เนื่องจากเป็นเรื่องยากที่จะได้รับทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน, จะเป็นการปลอดภัยถ้าได้รับความยำเกรงมากกว่าความรัก “ เพราะความยำเกรงนั้นทำให้เกิดความเชื่อฟังไม่กระด้างกระเดื่อง แต่ต้องไม่ลืมว่าความยำเกรงนั้นไม่ใช่ความเกลียดกลัว ผู้ปกครองต้องไม่ทำตนให้พลเมืองรังเกียจเพราะความเกลียดจะบั่นทอนพื้นฐานของการสนับสนุน ผู้ปกครองจะต้องหลีกเลี่ยงจากการริบทรัพย์สมบัติหรือหญิงของผู้ที่ตนปกครอง เพราะการกระทำเช่นนี้จะนำไปสู่ความเกลียดชัง เขาเชื่อว่า “ คนพร้อมที่จะลืมผู้ที่ฆาตกรรมบิดาของเขามากกว่าผู้ที่ยึดเอาทรัพย์สินของเขาไป ”

5. ผู้ปกครองต้องเป็นคนรอบคอบ เหตุการณ์และทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้หาความแน่นอนไม่ได้ โชคชะตา (Fortuna) มีบทบาทไม่น้อยในการกำหนดความเป็นไปของทุกสิ่ง มาเคียเวลลิกกล่าวว่า “ข้าพเจ้าคิดว่าอาจจะจริงที่ว่าโชคชะตาเป็นผู้ควบคุมการกระทำของเราเสียครั้งหนึ่งแต่ยังคงปล่อยอีกครึ่งหนึ่งอยู่ในความควบคุมของเรา “ ดังนั้นแม้ว่าโชคชะตาจะมีอิทธิพลต่อความเป็นไปและเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้ก็ตาม เราก็ไม่ควรปล่อยชีวิตให้แล้วแต่ลิขิตของโชคชะตาเพียงอย่างเดียว ในเมื่อเราสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ได้อย่างน้อยก็ครึ่งหนึ่ง และหากมีความรอบคอบ ผลร้ายจากโชคชะตาอาจจะไม่ทำความเสียหายให้แก่เรามากนักได้ ฉะนั้นผู้ปกครองต้องมีความกล้าหาญที่จะเผชิญความวิบัติซึ่งนำมาโดยโชคชะตา และรอบคอบพอที่จะระมัดระวังไม่ให้โชคชะตานำผลเสียหายมาให้เกิดสมควร เมื่อกระทำสิ่งใดล้มเหลวผู้ปกครองจะต้องไม่โทษว่าเป็นผลจากการเล่นตลกของโชคชะตา

6. ผู้ปกครองควรมีคุณสมบัติแห่งจิ้งจอกและราชสีห์รวมเข้าด้วยกัน มาเคียเวลลิกหมายถึงว่าผู้ปกครองควรมีความเฉลียวฉลาดดุจสุนัขจิ้งจอก และความเข้มแข็งอย่างราชสีห์ เพื่อสามารถผจญกับเหล่าเหยื่อยมและปราบปรามผู้ที่ตนปกครองการที่ผู้ปกครองต้องมีคุณสมบัติของสัตว์เดรัจฉานเพราะว่าในบางครั้งกฎหมายซึ่งใช้ตัดสินข้อขัดแย้ง

ระหว่างคนไม่สามารถที่จะกำราบคนซึ่งความเดรัจฉานในตัวได้ การมีคุณสมบัติแห่งราชสีห์อย่างเดียวน่าจะทำให้คนหิ่งในเกียรติศักดิ์จมนหายไป และคุณสมบัติแห่งจิ้งจอกอย่างเดียวก็น่าจะไม่เป็นที่ยำเกรงในเรื่องพลังกำลัง ผู้ปกครองต้องเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยม ไม่รักษาสัจจะ หากสัจจะนั้นจะทำลายผลประโยชน์ของตนเอง มาเคียวเวลลีให้เหตุผลว่า “การรักษาสัจจะนั้นเป็นสิ่งดี หากคนทั้งหมดเป็นคนดี แต่โดยที่คนตามธรรมชาตินั้นแล้วและไม่รักษาสัจจะกับผู้ปกครอง ดังนั้นผู้ปกครองก็ไม่จำเป็นที่จะรักษาสัจจะกับเขา”³

อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่า ผู้ปกครองอาจสร้างความนิยมด้วยการแสดงให้เห็นให้ผู้ถูกปกครองมีภาพพจน์ว่า เขาเป็นคนดีมีเมตตา, ซื่อสัตย์, และเต็มไปด้วยมนุษยธรรมแต่ว่าเบื้องหลังภาพพจน์นั้น เขาต้องพร้อมที่จะเป็นคนเข้มแข็งเด็ดขาด, ไร้ความเมตตา, กลับกกลอก เมื่อสถานการณ์บีบบังคับ เพราะว่าพันธะของผู้ปกครองคือการรักษาเสถียรภาพแห่งรัฐของตนเท่านั้น

สรุป เมื่อมนุษยธรรมกลุ่มกันเป็นสังคมนการเมืองแล้วจะต้องแบ่งแยกหน้าที่ของมนุษย์ในสังคมนการเมืองเป็นผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครอง ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อรัฐ เพราะเป็นผู้ได้รับมอบฉันทามติจากประชาชนให้เป็นผู้นำ หากปราศจากผู้ปกครองแล้วรัฐก็ไม่อาจบริหารกิจการภายในได้ ไม่สามารถแบ่งปันคุณค่าทางสังคมให้กับประชาชนได้ ผู้ปกครองต้องมีเมตตาที่มีมนุษยธรรมต่อประชาชน

4.3 ประเภทของผู้ปกครอง

1. การได้อำนาจของผู้ปกครองหรือกษัตริย์นั้นเป็นไปได้ 2 ทางด้วยกันคือ การสืบสันตติวงศ์, หรือการปราบดาภิเษก มาเคียวเวลลีเห็นว่า ผู้ที่ขึ้นสู่อำนาจด้วยการสืบสันตติวงศ์นั้นมักจะไม่ค่อยมีปัญหาหรือประสบความยากลำบากใดในการรักษาอำนาจ เพราะมีพื้นฐานหรือสิ่งแวดล้อมสนับสนุนการครองอำนาจของตนเองอยู่แล้ว สิ่งฉลาด

³ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2553). *ความสำคัญของผู้ปกครอง*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน, หน้า 88.

ที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติอย่างยิ่งคือ การรักษาแบบแผนประเพณีดั้งเดิมของประเทศไว้ อย่างพยายามเลี่ยงเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมของเดิมเสียใหม่ เพราะสิ่งแวดล้อม เก่าๆนั้นสนับสนุนตนเป็นอย่างดีอยู่แล้ว มาเคียเวลลี ได้กล่าวว่า ผู้ที่จะกระทำการ ปฏิรูปจะสร้างศัตรูขึ้นจากผู้ที่เคยได้รับผลประโยชน์จากแบบแผนเก่าๆ ส่วนผู้ที่ได้ ประโยชน์จากระเบียบใหม่นั้นอาจจะสนับสนุนผู้ปกครองคนใหม่ แต่การสนับสนุนนั้น ยังหาความมั่นคงไม่ได้ อาจเป็นการสนับสนุนเพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ เพราะยังไม่เชื่อใน ความมั่นคงของสิ่งใหม่รวมทั้งผู้ปกครองใหม่มากนัก

2. สำหรับมุขบุรุษที่ได้อำนาจมาด้วยการยึดอำนาจนั้น มีปัญหามากมายที่ต้อง เผชิญในการพยายามสร้างความมั่นคงให้กับอำนาจตน การได้อำนาจนั้นอาจมาจากการสนับสนุนของกลุ่มขุนนางหรือประชาชนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งผลประโยชน์ของทั้งสองพวกนี้มักจะเป็นปฏิปักษ์กันเสมอ แต่ไม่ว่าจะได้อำนาจมาด้วยการสนับสนุนของกลุ่มของฝ่ายใดก็ตาม มาเคียเวลลีเตือนว่า ผู้ปกครองต้องระลึกละอู่เสมอว่าความ มั่นคงของเขานั้นขึ้นอยู่กับประชาชนมากกว่ากลุ่มข้าราชการหรือขุนนางสิ่งที่ประชาชน ต้องการมีเพียงสิ่งเดียวคือ อิสรภาพจากการกดขี่ข่มเหง ผิดกันกับกลุ่มขุนนางที่มักจะ มุ่งแข่งอำนาจกับผู้ปกครองอยู่เสมอ ดังนั้นแม้ว่าผู้ปกครองจะได้อำนาจจากการ สนับสนุนของกลุ่มขุนนาง แต่เมื่อได้อำนาจมาแล้วเขาจำต้องแสวงหาการสนับสนุน ของประชาชนหากประสงค์ความมั่นคงแห่งบัลลังก์ ไม่ใช่ร่วมมือกับกลุ่มขุนนางกดขี่ ประชาชน

3. ผู้ปกครองที่ปฏิวัติยึดอำนาจหรือปราบดาภิเษกขึ้นสู่ตำแหน่งนั้น จะสามารถ หาพลังสนับสนุนตนได้อย่างรวดเร็วหากว่าตนเป็นผู้ที่พูดภาษา และมีประเพณี เช่นเดียวกับประชาชนในประเทศที่ตนยึดครองได้ เพราะเหตุว่าพลเมืองหรือผู้ถูก ปกครองจะไม่รู้สึกถึงความแตกต่างระหว่างผู้ปกครองคนใหม่กับคนเก่าเท่าใดนัก แต่ผู้ปกครองที่เข้ายึดครองดินแดนต่างชาติจะประสบความยากลำบากในการที่จะ รักษาอำนาจท่ามกลางหมู่ชนที่ไม่ได้ผู้ภาษาเดียวกันกับเขา ในสถานการณ์เช่นนี้ มุข

บุรุษต้องปกครองอย่างหฤโหดในการทำลายล้างผู้ต่อต้านทุกคนใดทันทีทันใดและ
 ระยะเวลาแรก ๆ เท่านั้นวิธีการเช่นนี้จะทำให้ประชาชนผู้ไม่เลื่อมใสในผู้ปกครองคนใหม่จะมี
 ความรู้สึกเกรงกลัว และผู้ที่ไม่ต้องการจะถูกทารุณจะหันมาสนับสนุนและจงรักภักดี ใน
 ขณะเดียวกันผู้ปกครองคนใหม่ต้องแสวงหาพวกพ้องจากกลุ่มผู้ถูกกดขี่โดยโดย
 ผู้ปกครองคนเก่าเพราะพวกนี้ไม่พอใจในผู้ปกครองคนเดิมอยู่แล้ว เมื่อมีคนใหม่เข้ามา
 จึงมีแนวโน้มที่จะสนับสนุน พวกผู้ปกครองคนใหม่เข้ากับพวกนี้ได้ก็จะได้กำลัง
 สำหรับปราบปรามผู้กระด้างกระเดื่องทั้งหลายเพิ่มขึ้น

4. ภายหลังจากใช้วิธีการที่ทารุณโหดร้ายอยู่ระยะหนึ่งแล้ว มาเคียวเวลลีแนะนำ
 ให้ผู้ปกครองหันมาใช้วิธีการชักจูงจิตใจคนอย่างมีศิลปะเพราะ ผู้ปกครองที่ดีจะต้อง
 ไม่ใช่กำลังอำนาจอย่างเดียวที่จะรักษาอำนาจไว้ให้แก่ตนเอง ท่านผู้นี้สอนว่าในระยะ
 ยาวการใช้อำนาจเป็นการเปลี่ยนแปลงและเป็นวิธีการที่ไร้ประสิทธิภาพ ผู้ปกครองอาจนำ
 ศาสนาเข้ามาเป็นเครื่องมือปกครองช่วยรักษาความสงบด้วยการสถาปนาศาสนาให้
 มั่นคงและส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาให้แพร่หลาย พยายามชักจูงให้ประชาชนเกรง
 กลัวที่จะถูกลงโทษโดยพระเจ้าหากก่อความไม่สงบเดือดร้อนขึ้น แต่ผู้ปกครองไม่ควรที่
 จะเป็นศาสนิกชนเสียเอง เพียงรู้จักแสวงประโยชน์จากความเชื่อถือในศาสนาของ
 ประชาชน

5. มุขบุรุษจะต้องมีกองทัพที่มีประสิทธิภาพเป็นกองกำลังสนับสนุน ทหารใน
 กองทัพจะต้องเป็นทหารประจำการหรือทหารเกณฑ์ไม่ใช่ทหารรักษำง เพราะ ผู้ที่ต่อสู้
 ปกป้องกันบ้านเกิดและคุณธรรมของสตรีของตนเท่านั้นที่จะยอมสละชีวิตในสมรภูมิต
 ส่วนทหารที่รบเพื่อเงินนั้นแทนที่จะส่งเสริมอำนาจของผู้ปกครองในที่สุด นอกจากนั้น
 ผู้ปกครองไม่ควรหวังที่จะพึ่งกำลังทัพของคนอื่น เพราะจะทำให้เขาตกอยู่ภายใต้อำนาจ
 ของผู้ที่พึ่งพาผู้ปกครองจำเป็นต้องเตรียมกำลังทัพให้พร้อมอยู่เสมอและต้องได้รับการ
 ฝึกฝนทั้งทางด้านสมรรถภาพในการรบและจิตวิทยาการฝึกซ้อมที่ต้องกระทำแม้ยาม
 สงบเพื่อที่จะสามารถรับสถานการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่

6. หากสงครามระหว่างรัฐเพื่อนบ้านเกิดขึ้น ผู้ปกครองต้องนำกำลังทัพของตน เข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มาเคียดแค้นเห็นว่าการวางตัวเป็นกลางเป็นอันตรายอย่าง ร้ายแรงเพราะก่อให้เกิดศัตรูพร้อมๆกันทั้งสองด้าน รัฐคู่สงครามจะเกลียดชังและเมื่อ สงครามสิ้นสุดลงผู้ชนะสงครามอาจมุ่งโจมตีรัฐที่เป็นกลางทันที ดังนั้นมุขบุรุษจำต้อง ตัดสินใจอย่างเด็ดขาดที่จะเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและหากเป็นไปได้ควรรีใช้วิธีถ่วงดุล แห่งอำนาจโดยสนับสนุนฝ่ายที่อ่อนแอกว่า เพราะเมื่อชัยชนะมาถึงกลับจะเป็นฝ่ายที่ ได้รับผลประโยชน์มากกว่าพันธมิตรที่เริ่มสงครามเสียอีก

7. สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการเป็นผู้ปกครองคือการเลือกข้าราชการ หรือ คณะเจ้าหน้าที่และที่ปรึกษาผู้ปกครองจะต้องระลึกละเอียดถี่ถ้วนว่าคนพวกนี้ทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของเขาเท่านั้นหาได้จงรักภักดีที่ซื่อตรงไม่ และจะประจบสอพลอเป็น เรื่องธรรมดาและนิยมปฏิบัติพวกขุนนางชอบเปิดเผยทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้ปกครองต้องการได้ยิน มากกว่าสิ่งที่ควรจะฟัง หากผู้ปกครองค้นผลคุณสมบัตินี้ในตัวข้าราชการผู้ใด ควรที่จะลงโทษหรือจำกัดโดยเร็ว เพราะพวกนี้เองที่จะเป็นตัวทำลายเสถียรภาพของ ผู้ปกครองในเวลาเดียวกันควรจะอุปถัมภ์พวกที่เอาใจใส่การทำงานด้วยความซื่อตรงและ ควรจะแสดงให้เห็นว่า ไม่มีใครจำต้องกลัวเกรงต่อการให้คำแนะนำที่ดีแม้ว่าคำแนะนำ นั้นอาจจะไม่น่าฟังเพียงใดก็ตาม ผู้ปกครองต้องมีขันติยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์โดย สุจริตใจของเหล่าขุนนางเพื่อจะได้รับทราบความเป็นไปที่แท้จริงของสถานการณ์ต่างๆ⁴

สรุป ผู้ปกครองมีหลายประเภทตามแต่จะใช้หลักเกณฑ์ใดมาพิจารณา เช่น พิจารณาจากการได้อำนาจของผู้ปกครองหรือกษัตริย์นั้นเป็นไปได้ 2 ทางด้วยกันคือ การสืบสันตติวงศ์,หรือการปราบดาภิเษก ผู้ปกครองที่ได้อำนาจมาจากการปฏิวัติยึด อำนาจหรือปราบดาภิเษกขึ้นสู่ตำแหน่งนั้นย่อมบริหารอำนาจต่างจากผู้ปกครองที่มา จากการเลือกตั้ง

⁴ มาเคียดแค้น, นิโคโล (1981). **เจ้าผู้ปกครอง** . แปลจาก The Prince โดย สมบัติ จัน ทรวงศ์ (2552), กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 36-40.

4.4 ที่มาของผู้ปกครอง

การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของอำนาจที่บุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งเรียกว่า "ผู้ปกครอง" มีอำนาจเหนือบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่าผู้อยู่ใต้ปกครองผู้ทำหน้าที่ปกครองจะต้องมีความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในรัฐให้แก่ผู้อยู่ใต้ปกครองอย่างยุติธรรมทั่วถึง สังคมภายในรัฐนั้นจึงจะสงบสุข โดยทั่วไปผู้ปกครองที่จะสามารถอยู่ในภาวะการเป็นผู้นำได้เป็นระยะเวลายาวนาน จะต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกในรัฐซึ่งก็คือประชาชนนั่นเอง

1. เจ้าผู้ปกครองที่ได้จากการสนับสนุนจากประชาชน ต้องเอา "ชนชั้นสูง" เป็นมิตร แต่ก็ไม่ง่ายนักเพราะผู้ปกครองจะขอชนชั้นสูงได้เพียงอย่าให้เขาถูกกดขี่ และเจ้าผู้ปกครองแบบนี้จะตกอยู่ในอันตราย เมื่ออยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงจากระบอบมหาชนไปสู่การปกครองแบบเด็ดขาด เจ้าผู้ปกครองที่ฉลาด คงต้องคิดคำนึงถึงวิธีการแบบแผนที่จะทำให้พลเมืองของตนมีความต้องการรัฐตามที่ตัวเขาเสนอ จะทำให้ประชาชนจงรักภักดีต่อเขาเสมอ

2. เจ้าผู้ปกครองที่ได้จากการสนับสนุนจากชนชั้นสูง ผู้ปกครองแบบนี้ไม่สามารถให้ชนชั้นสูงพึงพอใจได้ โดยไม่กระทำใ้ผู้อื่นได้รับอันตราย นอกจากนี้ชนชั้นสูงจะทวงบุญคุณตลอดเวลา และหากเจ้าผู้ปกครองเป็นศัตรูกับชนชั้นสูง เจ้าผู้ปกครองจะถูกชนชั้นสูงทอดทิ้ง และจะได้รับการต่อต้านจากพวกเขา ซึ่งเจ้าผู้ปกครองจะตกอยู่ในอันตรายเพราะชนชั้นสูงเป็นพวกมองการณ์ไกลกว่า ไหวพริบมากกว่า และมักจะเริ่มดำเนินการให้ตนเองอย่างรวดเร็วเสมอ⁵

สรุปที่มาของผู้ปกครองเป็นการกล่าวถึงการแสวงหาอำนาจและอำนาจที่สนับสนุนผู้ปกครองไม่ว่าจะได้อำนาจมาจากการสนับสนุนจากประชาชน หรือ จากการ

⁵สมบัติ จันทรวงศ์.(2552).ทฤษฎี "เจ้าผู้ปกครอง" ของ "มาเคียเวลลี" กับ "ประยุทธ์ จันทร์โอชา".กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า170 –180.

สนับสนุนจากชนชั้นสูง ที่มาที่ต่างกันทำให้ผู้ปกครองมีแนวคิด พฤติกรรมต่างกันโดยแยกให้เห็นว่าจะเอาใจประชาชนหรือชนชั้นสูง

4.4.1 ทฤษฎีว่าด้วยเจ้าผู้ปกครองของมาเคียเวลลี

มาเคียเวลลี ได้ยกตัวอย่างเจ้าผู้ปกครองที่ได้มาซึ่งอำนาจโดยอาชญากรรมไว้ 2 คนคือ อากาธอคลีสและโอลิเวอร์ตโต ซึ่งสมบัติ จันทรวงษ์ ได้สรุปลักษณะเจ้าผู้ปกครองโดยอาชญากรรม ของมาเคียเวลลี ไว้ว่า "...ตามที่ไตร่ตรองถึงการกระทำ และชีวิตของบุรุษผู้นั้น ก็จะเห็นว่าไม่มีอะไรเลย หรือมีอยู่น้อยมาก ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากโชคชะตา ซึ่งไม่ได้มาจากความนิยมชมชอบของใคร แต่โดยการไต่เต้า ตำแหน่งในกองทัพด้วยความยากแค้นและอันตรายเป็นพันๆครั้ง และยิ่งไปกว่านั้น เขาคงรักษารัฐโดยเจ้าผู้ปกครองนี้ไว้ด้วยการตัดสินใจมากมายอันเด็ดเดี่ยวและเสียงอันตราย แต่การกระทำนั้นก็ได้ไม่ได้เรียกว่าเป็นคุณธรรมความสามารถ การฆ่าเพื่อน พลเมือง การหักหลังมิตร การไม่รักษาข้อตกลง ปราศจากความสงสาร ปราศจากศาสนา อันเป็นแบบวิธีการที่ทำให้เขาสามารถได้มาแต่อำนาจเด็ดขาด แต่ไม่ได้ความรุ่งโรจน์" แต่สุดท้ายมาเคียเวลลี ก็สรุปว่า "ไม่อาจสรุปได้ว่าการได้มาของเจ้าผู้ปกครองแบบนี้มาจากโชคชะตาหรือคุณธรรมความสามารถ" เพราะจริงแล้วสิ่งที่ทำให้เขาบรรลุผลสำเร็จได้ไม่ได้อาศัยทั้งสองสิ่งนี้เลย วิธีการก่อนการยึดอำนาจพลเอก ประยุทธ์ จันทรโอชา ได้ใช้วิธีการเดียวกับอากาธอคลีสและโอลิเวอร์ตโต โดยเชิญเหล่ากลุ่มการเมืองที่มีอำนาจขณะนั้นเช่น พรรคเพื่อไทย กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ พรรคประชาธิปัตย์ กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเข้าร่วมประชุมหารือเพื่อหาแนวทางยุติความขัดแย้งของบ้านเมืองในขณะนั้น และต่อมาหลังจากนั้น ก็ดำเนินการประกาศยึดอำนาจการปกครองล้มล้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ.2550 มีคำถามว่าเหตุแห่งการยึดอำนาจคืออะไร เกิดจากการที่กลุ่มการเมืองต่างๆไม่สามารถเจรจาตกลง

ปรองดองกันได้และทหารต้องเข้ามายุติปัญหาของชาติบ้านเมืองใช่หรือไม่ หรือว่าพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาทราบดีอยู่แล้วว่าทุกฝ่ายทุกกลุ่มหากเรียกมาตกลงกันจะไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้ จึงใช้เหตุการณ์นี้เป็นเหตุผลหรือความชอบธรรมทางการเมืองของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาในการยึดอำนาจ คำตอบก็คงเป็นประเด็นหลังซึ่งก็หมายความว่าพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้วางแผนเตรียมการในการทำรัฐประหารยึดอำนาจไว้ล่วงหน้าแล้ว อันถือได้ว่าการได้มาซึ่งอำนาจของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้นได้มาโดยอาชญากรรมในความหมายของ มาเคียเวลลี นั่นเอง⁶

4.4.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจของมาเคียเวลลี

มาเคียเวลลี ได้กล่าวถึงแนวคิดการใช้อำนาจว่าเกิดจาก 2 ประการคือการใช้กำลังและการใช้ความสามารถ ซึ่งกรณีของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาถือว่าเป็นการใช้อำนาจโดยการใช้กำลัง เพราะมาจากการใช้กำลังของกองทัพในบังคับบัญชาของตนเองทำการยึดอำนาจ ซึ่งการใช้อำนาจดังกล่าวก็สอดคล้องกับแนวคิดการใช้อำนาจของมาเคียเวลลีที่ว่า “ผู้ปกครองต้องทำความเลวและความดีในเวลาเดียวกันเพื่อจุดประสงค์เอกภาพของรัฐ” ซึ่งการยึดอำนาจของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชานั้น เป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายและผิดธรรมเนียมพิธีการในการเจรจาและขัดหลักการ เพราะเหมือนกลวงกลุ่มการเมืองให้มาถูกจับกุม แต่ก็เป็นการกระทำที่อาศัยเรื่อง”ความมั่นคง”มาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการยึดอำนาจ โดยอ้างความเป็นเอกภาพของรัฐ ดังที่มาเคียเวลลี ได้ตั้งคำถามว่า “สิ่งที่ดี หรือสิ่งที่ชั่วคืออะไร เพราะในทางการเมืองบางครั้งก็ไม่มีอะไรแน่นอน บางทีเรื่องที่เป็นเรื่องเสียชื่อเสียงก็สามารถช่วยเหลือรัฐได้ หรือบางทีความชั่วนั้น หากปฏิบัติตาม เขาก็จะสัมฤทธิ์ผลในด้านความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดี” หลักคิดการยึดอำนาจของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาอาจจะมาหลักคิดข้อนี้ โดย

⁶ สมบัติ จันทร์วงศ์.(2552).ทฤษฎี “เจ้าผู้ปกครอง” ของ “มาเคียเวลลี” กับ ”ประยุทธ์ จันทร์โอชา”.กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 170-171.

อ้างว่าหากปล่อยให้สถานการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างนี้ต่อไป บ้านเมืองจะเสียหาย อันเป็นการอ้างความมั่นคงแห่งรัฐนั่นเอง

นอกจากนี้ มาเคียเวลลี ยังกล่าวถึงการใช้อำนาจนั้น ต้องมีศิลปะในการใช้อำนาจ คือให้ใช้อย่างเด็ดขาดรุนแรง แต่ใช้น้อยครั้งที่สุด โดยกล่าวว่า “การประทุษร้ายทั้งปวง ควรทำพร้อมกันเสียครั้งเดียว จะทำให้คนโกรธน้อยลง ส่วนผลประโยชน์ ควรจะค่อยๆทำทีละเล็กละน้อย เพื่อให้รู้สึกดีขึ้น”⁷

ดังนั้นหลังจากการยึดอำนาจพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้เรียกทุกกลุ่มรายงานตัวปรับทัศนคติโดยการคุมขัง ส่วนการตัดท่อน้ำเลี้ยงทางเศรษฐกิจได้ทำการอายัดบัญชีฝ่ายตรงข้าม และมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการสอบสวน นำไปสู่การดำเนินคดีอาญาแผนกคดีนักการเมือง เพื่อดำเนินการสู่การถอดถอนและยึดทรัพย์ต่อไป ซึ่งก็ถือว่าเป็นการทำแบบค่อยเป็นค่อยไปตามหลักคิดของมาเคียเวลลี นั่นเอง อย่างไรก็ตามการใช้อำนาจนี้ มาเคียเวลลี กล่าวว่าการใช้อำนาจต้องมีศิลปะ เพราะการใช้อำนาจของผู้ปกครองนั้นใช้กับประชาชน แต่ประชาชนนั้นเป็นพื้นฐานอำนาจ เพราะฉะนั้นการใช้อำนาจจึงกระทบกับประชาชน ดังนั้นการใช้อำนาจจะต้องระมัดระวังเพื่อจะไม่ได้รับความเกลียดชังจากประชาชน ดังที่มาเคียเวลลี ให้ใช้อำนาจต้องเด็ดขาดรุนแรงและน้อยครั้งก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความกลัว ไม่ใช่ใช้บ่อยๆจนประชาชนเกลียดชัง ซึ่งประเด็นนี้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาไม่ได้ระมัดระวัง ได้ปล่อยให้เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ กระทำจับกุมประชาชนอย่างเกินเลยและบ่อยครั้ง และบางเรื่องก็เป็นเรื่องหมุ่หมิมเกินเหตุ จนกระทั่งได้รับการต่อต้านจากประชาชนและสังคมโลก อันส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาและประเทศไทยในเวทีโลกในปัจจุบัน ถือว่าประเด็นนี้ไม่สามารถทำให้ประชาชนกลัวตามแนวคิดของมาเคียเวลลีได้แต่กลับทำให้ประประประชาชนดูหมิ่นเกลียดชัง

⁷ สมบัติ จันทรวงศ์.(2552).ทฤษฎี “เจ้าผู้ปกครอง” ของ “มาเคียเวลลี” กับ “ประยุทธ์ จันทร์โอชา”.กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 173.

สรุป มาเคียเวลลี เป็นนักคิดที่นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำได้เด่นชัดที่สุด มาเคียเวลลีนำเสนอทฤษฎีผู้ปกครองผ่านงานเขียนชื่อ The prince การใช้อำนาจของผู้ปกครองต้องใช้อำนาจนั้นต้องมีศิลปะในการใช้อำนาจคือให้ใช้อย่างเด็ดขาดรุนแรง แต่ใช้น้อยครั้งที่สุดไม่ใช่ใช้บ่อย ๆ จนประชาชนเกลียดชังการใช้อำนาจจะต้องระมัดระวังเพื่อจะไม่ได้รับความเกลียดชังจากประชาชน

4.4.1.2 แนวคิดว่าด้วยการเจ้าผู้ปกครองได้รับการยกย่องหรือถูก

ตำหนิ

มาเคียเวลลี เห็นว่า ผู้ปกครองที่ประกอบด้วยคุณธรรมจะตกเป็นเหยื่อผู้ไร้คุณธรรม ดังนั้นผู้ปกครองที่รักษาอำนาจทางการปกครองได้จะต้องเรียนรู้ว่าจะเป็นผู้ไร้คุณธรรมอย่างไร และรู้จักใช้หรือไม่ใช้ตามความจำเป็น⁸

ผู้ปกครองต้องเรียนรู้คุณสมบัติทั้งดีและชั่วของมนุษย์เพราะธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์ที่ทั้งดีและชั่วผสมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความชั่วต้องศึกษาเป็นพิเศษให้ได้ถึงขนาดเพื่อนำไปใช้ได้ผลออกมาเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อการรักษารัฐ ซึ่งเป็นข้อแนะนำแบบวิธีการปกครองอันเกี่ยวกับข้าแผ่นดินหรือประชาชน โดยเฉพาะแบบวิธีการที่มาเคียเวลลี เรียกว่าแบบวิธีที่หันเหจากระเบียบแบบแผนของคนอื่น สิ่งที่ มาเคียเวลลี กล่าวแนะนำสำหรับผู้ปกครองที่ละแบบวิธีการเดิม ดังเช่นที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชายึดอำนาจเปลี่ยนการปกครองแบบประชาธิปไตยมาเป็นแบบเผด็จการทหาร คือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาจะต้องหลีกเลี่ยงการเสียชื่อเสียง เพราะอาจทำให้เสียรัฐได้ หรืออาจทำให้สูญเสียอำนาจการปกครองได้นั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามเรื่อง "ชื่อเสียง" ในทางการเมืองคือ "ภาพ" อันเป็นความรู้สึกไม่ใช่ความจริง ฉะนั้นผู้ปกครองต้องทำการไต่ร่องอย่างสุขุมรอบคอบเพราะ "ภาพ" บางอย่างดูเหมือน "คุณธรรม" แต่หากปฏิบัติตามก็อาจทำให้พินาศสูญเสียรัฐได้ เช่นกัน "ความชั่ว" บางครั้งปฏิบัติตามอาจเกิดความ

⁸ สมบัติ จันทรวงศ์.(2552).ทฤษฎี "เจ้าผู้ปกครอง" ของ "มาเคียเวลลี" กับ "ประยุทธ์ จันทร์โอชา".กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 229.

มั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีได้ ดังนั้น ผู้ปกครองไม่ต้องกังวลเรื่องภาพหรือการเสียชื่อเสียง หากการกระทำนั้นเป็นการรักษารัฐหรือเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐนั่นเอง แนวคิดนี้อาจเป็นที่มาของแบบแผนการกระทำรัฐประหารครั้งนี้ เพราะแม้จะเป็นการกระทำที่เสียชื่อเสียง โดยการกระทำที่ละเมิดกฎหมายสูงสุดและไม่เป็นสุภาพบุรุษ แต่ก็สร้างภาพทางการเมืองว่าไม่เกิดความรุนแรงทางการเมือง และเป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองทำให้บ้านเมืองกลับสู่ปกติ เป็นการสร้างภาพทางการเมืองเพื่อไม่ให้เป็นการเสียชื่อเสียงตามแนวคิดของมาเคียเวลลี

สรุป ผู้ปกครองจะต้องมีคุณธรรมรู้คุณสมบัติทั้งดีและชั่วของมนุษย์ไม่ต้องกังวลเรื่องภาพหรือการเสียชื่อเสียง หากการกระทำนั้นเป็นการรักษารัฐหรือเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ ผู้ปกครองต้องไม่สนใจหรือใส่ใจกับการยกย่องหรือถูกตำหนิ ขอเพียงใช้อำนาจของตนเองอย่างชาญฉลาด

4.4.1.3 แนวคิดว่าด้วยความโอบอ้อมอารีและความตระหนี่

ถึเหนียว

เจ้าผู้ปกครอง จะต้องมีความเป็นคนโอบอ้อมอารี หรือมีชื่อเสียงว่าเป็นผู้มีความโอบอ้อมอารี แต่การจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความโอบอ้อมอารีนั้น ไม่มีผู้โอบอ้อมอารีมาโดยไม่มีต้นทุน เพราะหากเจ้าผู้ปกครองใดไม่ยอมเป็นผู้มีชื่อเสียงว่าเป็นผู้โอบอ้อมอารี ก็จะถูกประชาชนเรียกว่า ผู้ตระหนี่ถึเหนียว แต่หากเจ้าผู้ปกครองใดต้องการเป็นผู้โอบอ้อมอารี โดยใช้เงินทองอย่างฟุ่มเฟือย ก็จะต้องกดขี่ขูดรีดเอาจากประชาชน ซึ่งก็จะทำให้ถูกดูหมิ่นเกลียดชังจากประชาชน อันทำให้ผู้ปกครองเสียชื่อเสียงและอาจเป็นเหตุให้เสียรัฐได้ ซึ่งถือเป็นเรื่องอันตรายสำหรับเจ้าผู้ปกครอง

มาเคียเวลลี ได้กล่าวเรื่องการเป็นผู้โอบอ้อมอารี โดยไม่ถูกดูหมิ่นเกลียดชังจากประชาชนว่าเป็นผู้ตระหนี่ถึเหนียวได้โดยผู้ปกครองจะต้องไม่ใช้เงินของประชาชน และมีกฎเหล็กไว้ สามประการคือต้องไม่ปล้นเงินประชาชน ต้องสามารถป้องกันการรุกรานจากภายนอก และต้องไม่ยากจนจนถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม กล่าวโดย

สรุป เจ้าผู้ปกครองจะต้องไม่ใช่เจ้าของสิ่งที่เป็นของตนเอง หรือของข้าแผ่นดิน โดยใช้จ่ายที่เป็นของคนอื่น หากกระทำได้ดังนี้ ผู้ปกครองก็สามารถสร้างความยิ่งใหญ่ได้โดยใช้สิ่งที่เป็นของผู้ปกครองหรือของข้าแผ่นดิน ก็จะสามารถเป็นผู้ทรงคุณธรรม และไม่ถูกดูหมิ่นเกลียดชังจากประชาชน⁹

กรณีของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาตั้งแต่ทำการรัฐประหารเป็นหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติจนกระทั่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ภาพทางการเมืองที่ออกมาว่า ท่านได้เอาใจข้าราชการ ด้วยการขึ้นเงินเดือนข้าราชการ และที่สำคัญคือรัฐบาลของท่านได้อบรมติงงบประมาณโครงการเมกะโปรเจกต์มากมาย ซึ่งที่เป็นที่กังขาของประชาชนเพราะส่วนใหญ่เป็นโครงการเดิมของรัฐบาลเดิมที่ท่านยึดอำนาจมา แต่ใช้งบประมาณอันเป็นภาษีอากรของประชาชนมากกว่ารัฐบาลก่อน นอกจากนี้งบประมาณประจำปีนี้ งบประมาณของกระทรวงกลาโหมเพิ่มสูงขึ้นเป็นสองแสนล้านบาท ยิ่งเป็นข้อสงสัยของประชาชนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากว่าเรื่องการคอร์รัปชันเกี่ยวกับการจัดซื้ออาวุธของทหารเป็นเรื่องที่กล่าวขวัญอยู่ในสังคมมาโดยตลอด อันส่งผลต่อความสงสัยต่อผู้นำเหล่าทัพ เมื่อมารับหน้าที่ในคณะรัฐบาลชุดนี้ เมื่อมีการเปิดเผยทรัพย์สินของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั่นคือภาพทางการเมืองของท่านที่ปรากฏ ซึ่งหากภาพทางการเมืองเป็นเช่นนี้ก็ถือเป็นการกระทำผิดกฎเหล็กของมาเคียเวลลี ที่ว่า “ต้องไม่ปล้นเงินประชาชน” ซึ่งจากภาพทางการเมืองดังกล่าว อาจทำให้ท่านกลายเป็นผู้ตระหนี่ถี่เหนียวและอาจจะทำให้ท่านเสียชื่อเสียงจนกระทั่งเสียรัฐในที่สุด ดังนั้นท่านต้องเร่งสร้างภาพทางการเมืองออกมาว่า ท่านเป็นผู้โอบอ้อมอารีไม่ใช่ผู้ตระหนี่ถี่เหนียวตามที่ภาพทางการเมืองปรากฏ

⁹ สมบัติ จันทร์วงศ์.(2552).ทฤษฎี “เจ้าผู้ปกครอง” ของ “มาเคียเวลลี” กับ “ประยุทธ์ จันทร์โอชา”.กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 233-235.

4.4.1.4 แนวคิดว่าด้วยวิธีการหลีกเลี่ยงการเป็นที่เหยียดหยาม

และเกลียดชัง

มาเคียเวลลี ได้บอกวิธีการหลีกเลี่ยงการเป็นที่เหยียดหยามและเกลียดชังไว้ว่า สิ่งที่ผู้ปกครองต้องหลีกเลี่ยงการเป็นที่เหยียดหยามเกลียดชังของประชาชนคือทรัพย์สินและสตรีของข้าแผ่นดิน และเจ้าผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ผู้สมคบคิดอุบาย เมื่อเขาได้รับความนิยมจากประชาชน แต่ถ้าประชาชนเกลียดเขา เป็นศัตรูกับเขา เขาจะกลัวทุกคน เรื่องทรัพย์สินของข้าแผ่นดินนั้น ท่านพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาคงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะถูกประชาชนเหยียดหยามเกลียดชัง ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ผู้สมคบคิดทำการรัฐประหารกับท่านประยุทธ์ฯ ขณะนี้ก็ไม่ทราบว่าเขาได้รับความนิยมจากประชาชนอีกหรือไม่ เพราะมีอยู่หลายกลุ่มสำหรับกลุ่มที่ไม่ได้รับความนิยมแล้วจากประชาชนเช่น คณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตอนนี้อย่างคงจะกลัวทุกคน กลัวแม้แต่ท่านจะเล่นงานเขา แต่สำหรับกลุ่มที่ยังได้รับความนิยมจากประชาชนอยู่ ท่านยังคงต้องเอาใจเขา

นอกจากนี้ผู้ปกครองต้องไม่ทำให้คนชั้นสูงสิ้นหวังและประชาชนพอใจ แต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายสำหรับผู้ปกครอง เพราะการเป็นผู้ปกครองนั้นต้องเผชิญความพินาศสามประการคือ ต้องต่อสู้กับความทะเยอทะยานของคนชั้นสูง และความหยาบคายของประชาชน กับความทารุณโหดร้ายของทหาร สำหรับเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้ปกครองเพราะเป็นการยากที่จะทำให้ประชาชนและทหารพอใจ โดยเฉพาะทหารรักเจ้าผู้ปกครองที่ใส่สงคราม เพราะอยากให้เจ้าผู้ปกครองเพิ่มผลประโยชน์และเปิดโอกาสให้ทหารได้ใช้กำลังทารุณโหดร้ายประชาชน ส่วนประชาชนนั้นรักสงบ จึงรักเจ้าผู้ปกครองที่สุภาพ อันเป็นเรื่องตรงกันข้ามกัน

ในความหมายของมาเคียเวลลี ผู้ปกครองต้องเผชิญปัญหาอยู่ 3 กลุ่มคือคนชั้นสูง ประชาชน และทหาร ซึ่งมาเคียเวลลี เรียกว่า “ความพินาศของผู้ปกครอง”

และเป็นเรื่องยากที่สุดในการปกครองของเจ้าผู้ปกครองตั้งนั้นมาเคียเวลลี จึงบอกว่าผู้ปกครองจึงต้องเป็นสิงโตที่โหดร้ายและเป็นสุนัขจิ้งจอกที่เล่ห์เหลี่ยมที่สุด โดยใช้สุนัขจิ้งจอกกับกับดัก(กำลัง) และต้องใช้สิงโตสำหรับหมาป่า(ปัญญา) หมายถึงเจ้าผู้ปกครองต้องรู้ถึงธรรมชาติของกับดัก และต้องรู้ธรรมชาติของสิ่งที่จะทำ¹⁰

สถานการณ์ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาขณะนี้คงไม่ต่างจากทฤษฎีของมาเคียเวลลี คือต้องเผชิญกับปัญหากับกลุ่มคนสามกลุ่มคือชนชั้นสูง ทหาร และประชาชน ท่านคงต้องใช้ทั้งกำลังและปัญญาจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น ท่านคงต้องดำเนินการไม่ให้ชนชั้นสูงสิ้นหวังในตัวท่าน เพราะนั่นเป็นสัญญาอันตรายสำหรับท่าน เพราะชนชั้นสูงไม่เพียงแต่จะทอดทิ้งท่าน แต่สามารถทำลายท่านได้ เนื่องจากชนชั้นสูงมีประสบการณ์ การมองการณ์ไกล และมีศักยภาพมากกว่าท่าน นอกจากนี้ท่านต้องทำให้ประชาชนพึงพอใจท่าน เพราะหากชนชั้นสูงทอดทิ้งท่าน ประชาชนก็จะสามารถปกป้องท่านได้ สำหรับทหารท่านก็ได้ดำเนินการอยู่มาพักแล้ว ไม่ว่าจะเพิ่มเกี่ยวเรื่องผลประโยชน์ไม่ว่าเงินเดือนสวัสดิการ การทวิคุณอายุราชการขณะประกาศกฏอัยการศึกและให้มาทำหน้าที่เป็นแขนขาของท่านทุกส่วน ทั้งช่วยเหลือฝ่ายตำรวจและปกครองและราชการอื่น โดยแก้ไขหรือออกกฎหมายให้ทหารมีอำนาจในหน้าที่อื่น เรียกว่าทั้งสามอำนาจคือบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ (ศาลทหาร)

สรุป ความโอบอ้อมอารีและความตระหนี่ถี่เหนียวเป็นคุณสมบัติหนึ่งของเจ้าผู้ปกครอง แต่ต้องนำมาใช้อย่างชาญฉลาด ความโอบอ้อมอารีและความตระหนี่ถี่เหนียวต้องไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไป และความตระหนี่ถี่เหนียวก็ต้องมีพอดีพองามเมื่อถึงคราวต้องใช้จ่ายก็ใช้จ่าย สิ่งใดไม่จำเป็นก็ต้องห้ามใช้จ่ายโดยไม่ต้องกลัวว่าประชาชนจะมองผู้ปกครองอย่างไร

¹⁰ สมบัติ จันทร์วงศ์.(2552).ทฤษฎี “เจ้าผู้ปกครอง” ของ “มาเคียเวลลี” กับ ”ประยุทธ์ จันทร์โอชา”.กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 125-165.

4.4.1.5 แนวคิดว่าด้วยการเลือกมุขมนตรี

มาเคียเวลลี ได้กล่าวถึงการแต่งตั้งมุขมนตรีหรือที่ปรึกษาของเจ้าผู้ปกครอง โดยให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งมุขมนตรีอย่างมาก โดยให้ความสำคัญถึงกับกล่าวว่า หากจะดูสติปัญญาของเจ้าผู้ปกครอง ก็ให้ดูจากบรรดาผู้คนรอบตัวของเจ้าผู้ปกครอง(มุขมนตรี) หากเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและซื่อสัตย์ ถือว่าเจ้าผู้ปกครองนั้น “เป็นเจ้าผู้ปกครองที่ทรงปัญญา” แต่หากมุขมนตรีที่คิดถึงตนเองมากกว่าเจ้าผู้ปกครอง โดยแสวงประโยชน์เข้าหาตัวเอง มุขมนตรีแบบนี้ไว้ใจไม่ได้ เป็นมุขมนตรีที่ดีไม่ได้¹¹

สำหรับการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ท่านคงไม่ได้แต่งตั้งด้วยตัวท่านเอง สืบเกิดจากรัฐมนตรีส่วนใหญ่โดยเฉพาะกระทรวงสำคัญก็มากผู้ร่วมสนับสนุนการรัฐประหารของท่าน ไม่เป็นทหารรุ่นพี่ เพื่อน หรือไม่ก็เป็นเพื่อนโรงเรียนของพี่ที่เคารพ แต่หากจะพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและซื่อสัตย์หรือไม่ ท่านประยุทธ์ฯคงทราบดี ส่วนประชาชนก็คงทราบจากผลงานการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลที่มาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่ประเทศเผชิญอยู่ในปัจจุบัน แต่หากท่านประยุทธ์ฯมีโอกาสเลือกรัฐมนตรีด้วยตัวท่านเอง มาเคียเวลลี ได้ให้คุณสมบัติคนไว้ สามประเภท ประเภทแรก คนที่เข้าใจด้วยตนเอง ประเภทนี้เป็นประเภทประเสริฐสุด ประเภทที่สอง คนที่มองเห็นสิ่งที่ผู้อื่นเข้าใจ ประเภทนี้เป็นประเภทประเสริฐ ส่วนประเภทที่สาม คนที่ไม่เข้าใจด้วยตนเองหรือแม้แต่ด้วยการผ่านคนอื่น ประเภทนี้เป็นประเภทไร้ประโยชน์ ก็เชื่อว่าท่านผู้อ่านบทความทุกท่านคงจะทราบว่ารัฐมนตรีของรัฐบาลชุดนี้ ท่านใดเป็นคนประเภทใดตามความหมายของมาเคียเวลลี

แต่อย่างไรก็ตามหากจะตีความว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นเจ้าผู้ปกครองที่ได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นสูงก็พอจะอนุมานได้ ซึ่งมาเคียเวลลี กล่าวไว้

¹¹ สมบัติ จันทร์วงศ์.(2552).ทฤษฎี “เจ้าผู้ปกครอง” ของ “มาเคียเวลลี” กับ “ประยุทธ์ จันทร์โอชา”.กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, หน้า 293-294.

เจ้าผู้ปกครองที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากชนชั้นสูง จะรักษาตนเองด้วยความยากลำบาก เพราะเขาจะไม่สามารถบังคับบัญชาจัดการพวกนั้นตามแบบวิธีการของเขาได้ เพราะคนที่สนับสนุนเขา คิดว่าพวกเขาก็เท่าเทียมกับเจ้าผู้ปกครอง ประเด็นนี้สังเกตได้ว่า รัฐมนตรีในรัฐบาลชุดนี้ ได้มีความเห็นในการบริหารราชการแผ่นดินไปคนละทิศละทาง ไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจ เช่น เรื่องการเก็บภาษีที่ดิน หรือแม้กระทั่งโรคแม่ ปกการร่างรัฐธรรมนูญเป็นต้น จนกระทั่งเกิดมีวาทะเด็ดที่ว่า “ขึ้นเรือแป๊ะ ต้องตามใจแป๊ะ” ออกมา ซึ่งก็เป็นการพิสูจน์ได้ว่าท่านรัฐมนตรีแต่ละท่าน ก็ได้รับการสนับสนุนจากมิสเตอร์มายด์ที่อยู่เบื้องหลังของท่านรัฐมนตรีเหล่านี้ ซึ่งเขาเชื่อว่ามีอำนาจเท่าเทียมหรืออาจจะมากกว่าพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

สรุป การเลือกขุมมนตรีหรือการเลือกผู้บริหาร ข้าราชการ รัฐมนตรีมาร่วมบริหารงานปกครองนั้นผู้ปกครองต้องเลือกบุคคลที่มีประสิทธิภาพและซื่อสัตย์ ในการเลือกผู้บริหาร ข้าราชการ รัฐมนตรี ผู้ปกครองต้องมีอำนาจในการควบคุมไม่ให้คนเหล่านี้ประพฤติผิดนอกกรอบนอกทาง

4.5 มนุษย์อยู่โดยไม่มีผู้ปกครองได้หรือไม่

มนุษย์จำเป็นต้องมีผู้ปกครองกันทั้งนั้น หากเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างมนุษย์ด้วยกัน หรือการจะทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป หลีกเลียงมิได้เสียที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทุกประเทศไม่ว่าจะมีรูปแบบการปกครองแบบเผด็จการหรือประชาธิปไตยก็ต้องมีผู้ปกครองประเทศที่ทำหน้าที่บริหารจัดการเงิน ทรัพยากร และทรัพยากรทุกชนิดที่อยู่ในประเทศและปกครองประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข องค์กรที่ทำหน้าที่นี้โดยตรงก็คือ รัฐบาล ในหน้าที่ที่กล่าวถึงจะเห็นได้ว่ารัฐบาลจะต้องมีเจ้าหน้าที่และเงินงบประมาณจำนวนมากและมีอำนาจอย่างกว้างขวาง จึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนั้น ภาวะการเป็นผู้นำในการบริหารปกครองประเทศนี้ จึงเป็นสิ่งที่

คนทั่วไปแสวงหา และโดยเฉพาะนักการเมืองล้วนพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เป็น
รัฐบาล¹²

การเมืองการปกครอง เป็นเรื่องของอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรทุก
ชนิดของประเทศให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและยุติธรรม ประชาชนใน
ประเทศสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข สันติ ดังนั้นผู้ปกครองที่มีความสามารถในการ
บริหารจัดการเท่านั้น จึงจะได้รับการยอมรับจากประชาชน ผู้ปกครองที่ทำเพื่อ
ความสุขสบายส่วนตนหรือของพวกพ้อง โดยทอดทิ้งประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียภาษีให้รัฐจะ
ถูกต่อต้านและถูกล้มล้างไปเหมือนที่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถูกล้มล้างลง

โดยทั่วไปสิ่งที่ประชาชนต้องการก็คือความเป็นอยู่ที่สันติ สงบสุขในประเทศ มี
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตตามยุคสมัย
ดังนั้นหากผู้ปกครองตอบสนองความต้องการเหล่านี้แก่ประชาชนได้ ประชาชนก็จะให้
การยอมรับและสนับสนุน และในทางตรงกันข้าม หากประชาชนไม่ได้รับการตอบสนอง
และถูกกดขี่ข่มเหงจากผู้ปกครอง ประชาชนก็จะต่อต้านอย่างรุนแรง ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็น
ผู้ปกครองแบบเผด็จการหรือประชาธิปไตยก็ตาม

สรุป มนุษย์จำเป็นต้องมีผู้ปกครองเพราะเมื่อรวมกลุ่มเป็นสังคมการเมืองแล้ว
มนุษย์ต้องแบ่งแยกหน้าที่ของประชาชนไปในโครงสร้างต่าง ๆ ทางสังคม และต้องมี
ผู้ปกครองในระดับต่างๆ คอยบริหารโครงสร้างทางสังคม และคอยบริหารจัดการ
ทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับประชาชน ผู้ปกครองที่ดีจะได้รับการยอมรับและผู้ปกครองที่ทำ
เพื่อความสุขสบายส่วนตนหรือของพวกพ้องจะถูกต่อต้านและถูกล้มล้างไป

¹² สุลักษณ์ ศิวลักษณ์. (2546) .มนุษย์อยู่โดยไม่มีผู้ปกครองได้หรือไม่.

4.6 การตรวจสอบผู้ปกครอง

การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของอำนาจที่บุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งเรียกว่า "ผู้ปกครอง" เป็นผู้ใช้อำนาจเหนือบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่าผู้อยู่ใต้ปกครองผู้ทำหน้าที่ปกครองจะต้องมีความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในรัฐให้แก่ผู้อยู่ใต้ปกครองอย่างยุติธรรมทั่วถึง สังคมภายในรัฐนั้นจึงจะสงบสุข โดยทั่วไปผู้ปกครองที่จะสามารถอยู่ในภาวะการเป็นผู้นำได้เป็นระยะเวลายาวนาน จะต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกในรัฐซึ่งก็คือประชาชนนั่นเอง ปกครองที่ได้อำนาจมาจากความนิยมชมชอบของมหาชน ควรทำให้ผู้คนมีความต้องการตัวเองอยู่เสมอ เพื่อพวกเขาจะได้จงรักภักดีต่อเราตลอดไป การที่ผู้ปกครองรัฐหนึ่ง ๆ จะมีกำลังเข้มแข็งหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับว่าเมื่อเผชิญกับศัตรูแล้ว จะรักษาตนเองได้หรือต้องพึ่งผู้อื่นมากน้อยเพียงใด คนเราจะหันเกรงต่อความยากลำบากที่จะเอาชนะผู้ที่มีความพร้อมในสิ่งดังกล่าว

ในทฤษฎีของกาฏิลยะ "ผู้ปกครอง" จะต้องมึวิธีการเพื่อการสร้างชีวิตที่ดีของชุมชนหรือรัฐ ซึ่งเป็นเป้าหมายประการสำคัญของรัฐ ทั้งนี้โดยคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้มีขันติธรรมและตระหนักถึงเป้าหมายประการสำคัญของรัฐ ทั้งนี้โดยคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้มีขันติธรรมและตระหนักถึงผลของความชั่วร้ายส่วนอื่นเพื่อจึมีทฤษฎีที่คล้ายคลึงกับกาฏิลยะในแง่ของการมุ่งเน้นวิธีการ ได้แก่ กฎหมาย และการสวัสดิการเพื่อสร้างความสุขแก่สังคม ความคิดของฮันเฟ็ลล์จัดอยู่ในสำนักความคิดที่เรียกว่าสำนักนิตินิยม (legalism) ที่มีสมมติฐานสำคัญคือ มนุษย์มีความชั่วร้าย ทางออกสำคัญของเรื่องนี้ คือ การให้ความสำคัญกับอำนาจของกฎหมายและรัฐในการสร้างสวัสดิการแก่มนุษย์เพราะกฎหมายและทัศนคติอำนาจจึงทรงความสำคัญ ในฐานะวิธีการยังให้เกิดความสุขในชุมชนซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของสำนักนิตินิยม

ในทฤษฎีของฮันเฟ็ลล์ "ผู้ปกครอง" มีชีวิตอยู่ท่ามกลางผู้คนที่ทั้งปวง ความหลากหลายของผู้คนนี้อาจมุ่งร้ายต่อผู้ปกครองได้ภัยที่ผู้ปกครองพึงระวังแบ่งออกเป็น

สามส่วน คือ ภัยจากขุนนาง ข้าราชการ ภัยจากตัวผู้ปกครองเอง และภัยจากผู้คนในรัฐ แต่ฮันเฟ็ลือมีทรรศนะเกี่ยวกับการปกครองไว้ว่าเป็นเรื่องของผู้ปกครองที่จะต้องใช้ ศิลปะการปกครองซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของผู้ปกครอง มาตรฐานที่ผู้ปกครองใช้ในการปกครอง และแหล่งอำนาจที่แท้จริง แต่ตามทรรศนะของเกาฏิลยะ ผู้ปกครองจะต้อง มีวิธีการเพื่อการสร้างชีวิตที่ดีของชุมชนหรือรัฐ ซึ่งเป็นเป้าหมายประการสำคัญของรัฐ ทั้งนี้โดยคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้มีขันติธรรม และตระหนักถึง เป้าหมายประการสำคัญของรัฐ ทั้งนี้โดยคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ มีขันติธรรมและตระหนักถึงผลของความชั่วร้าย ส่วนฮันเฟ็ลือก็มีทรรศนะที่คล้ายคลึง กับเกาฏิลยะในแง่ของการมุ่งเน้นวิธีการ ได้แก่ กฎหมาย และการสวัสดิการเพื่อสร้าง ความสุขแก่สังคม

ดังนั้นโดยธรรมชาติของมนุษย์ในทรรศนะของผู้ปกครอง นักปรัชญาชาวจีนได้ ให้ทรรศนะเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ไว้แตกต่างกัน ฮันเฟ็ลือได้รับอิทธิพลทาง ความคิดจากขุนจื่อที่กล่าวว่า มนุษย์แต่เกิดมาชั่วช้าแต่ฮันเฟ็ลือเองก็ได้สนใจว่า ธรรมชาติของมนุษย์ว่าดีหรือชั่ว หากเชื่อว่าสภาพแวดล้อมของมนุษย์ต่างหากที่มี อิทธิพลในการกำหนดธรรมชาติของมนุษย์¹³

บทสรุป

การตรวจสอบผู้ปกครองวิเคราะห์หรือมองได้หลายมุมไม่ว่าจะเป็นการ ตรวจสอบความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อคุณธรรมที่มีต่อประชาชน นอกจากนี้การตรวจสอบ ผู้ปกครองยังสามารถตรวจสอบกำลังและอำนาจของผู้ปกครองได้เช่นกันผู้ปกครอง จะต้องมีการภาวะการเป็นผู้นำได้เป็นระยะเวลายาวนาน ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในรัฐ

¹³ ฟีน ดอกบัว.(2544). ธรรมชาติของมนุษย์ในทรรศนะของผู้ปกครอง.

ซึ่งก็คือประชาชนนั่นเอง ให้สมกับการเป็นผู้ปกครองที่ได้อำนาจมาจากความนิยมชมชอบของมหาชน

ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์และการเมือง เมื่อมนุษย์ได้กำหนดรูปแบบการปกครองแล้ว จำเป็นต้องกำหนดผู้ที่จะมาปกครองไปพร้อม ๆ กัน ปัญหาที่ถามว่าใครจะเป็นผู้ปกครองนั้นมีการถกเถียงกันมาตั้งแต่การพัฒนาสังคมการเมืองของมนุษย์แล้ว แม้แต่ปรัชญาเมธีการเมืองเอกของโลกอย่างเพลโตและอริสโตเติลก็มีความเห็นว่าใครจะเป็นผู้ปกครองต่างกันออกไป เช่น เพลโต เห็นว่ารัฐหรือระบอบการปกครองที่ดีจะต้องมีผู้ปกครองที่มาจากนักปราชญ์ ซึ่งเป็นคนที่มาจากกลุ่มของชนชั้นผู้ปกครองที่มีความรู้ ได้รับการศึกษาอบรมฝึกฝนมาอย่างดี ขณะที่อริสโตเติล ได้เสนอรูปแบบการปกครองที่จะต้องมีกฎหมายสูงสุดคือ รัฐธรรมนูญ ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งชนชั้นปกครองไปทำหน้าที่ปกครองรัฐ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมหากประชาชนพบว่า ผู้ปกครองที่ตนเลือกเข้าไปทำหน้าที่บกพร่องหรือทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนมิใช่เพื่อประชาชนส่วนรวม ประชาชนก็มีสิทธิเปลี่ยนผู้ปกครองใหม่ได้ ต่อมาในสมัยกลางของยุโรปก็มีข้อถกเถียงกันอีกว่าใครจะเป็นผู้ปกครองระหว่างฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักร

ผู้ปกครองมีที่มาแตกต่างกันตามรูปแบบของสังคมการเมืองที่มนุษย์กำหนดขึ้น ผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงไปตามปรัชญาการเมือง ศาสนา และวิถีชีวิตของสังคมมนุษย์ ในยุคที่ฝ่ายศาสนจักรรุ่งเรืองอำนาจผู้ปกครองคือผู้ที่ฝ่ายศาสนจักรรับรองและเห็นชอบอำนาจเด็ดขาดในการปกครองรัฐจึงรวมศูนย์อยู่ที่ฝ่ายอาณาจักร เมื่ออำนาจของฝ่ายศาสนจักรเสื่อมลง และฝ่ายอาณาจักรมีอำนาจมากขึ้นความหมายและที่มาของผู้ปกครองจึงเปลี่ยนแปลงไป ต่อมาในยุคที่นักคิดอย่างโทมัส ฮอบส์และจอห์น ล็อกมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนในยุคนั้น แนวคิดที่ว่าใครจะเป็นผู้ปกครองเริ่มจะมีเค้าร่างของการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เช่น โทมัส ฮอบส์ ยืนยันว่าอำนาจสูงสุดเป็นของผู้ปกครองโดยประชาชนเป็นผู้มอบอำนาจนี้ให้ในลักษณะเด็ดขาด แม้ว่าโทมัส

ฮอบส์จะเห็นว่าผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาดแต่ก็เป็นอำนาจที่มาจากประชาชน ขณะที่จอห์น ล็อก เห็นว่าผู้ปกครองรัฐจะอยู่ได้ก็ต่อเมื่อประชาชนยอมรับเท่านั้น โดยเฉพาะต้องปกครองรัฐโดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนโดยรวมเป็นที่ตั้ง หากผู้ปกครองทำหน้าที่อย่างไม่ชอบธรรมประชาชนก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

นักปรัชญาการเมืองที่อธิบายคุณลักษณะของผู้ปกครองไว้หลายแง่มุมมากที่สุดคือ มาเคียเวลลี โดยมาเคียเวลลีได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองที่ควรจะเป็นไปโดยกล่าวว่าผู้ปกครองต้องมีคุณสมบัติเป็นทั้งราชาศัพท์และสุนัขจิ้งจอกในคราวเดียวกัน นั่นหมายถึงต้องปกครองโดยใช้พระเดชและพระคุณควบคู่กันไปนอกจากนี้ มาเคียเวลลียังกล่าวถึงการใช้อำนาจนั้น ต้องมีศิลปะในการใช้อำนาจ คือให้ใช้อย่างเด็ดขาดรุนแรงแต่ใช้น้อยครั้งที่สุดไม่ใช่ใช้บ่อย ๆ จนประชาชนเกลียดชัง ผู้ปกครองไม่ต้องกังวลเรื่องภาพหรือการเสียชื่อเสียง หากการกระทำนั้นเป็นการรักษารัฐหรือเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2553). **ความสำคัญของผู้ปกครอง**. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน .

พิศาล มุกดาร์ศมี. (2552). **ความหมายของผู้ปกครอง**. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิน ดอกบัว.(2544). **ธรรมชาติของมนุษย์ในทรรศนะของผู้ปกครอง** .

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม.

สมบัติ จันทรวงศ์. (2552) .**เจ้าผู้ปกครอง**. กรุงเทพมหานคร :โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

สมบัติ จันทรวงศ์.(2552).**ทฤษฎี “เจ้าผู้ปกครอง” ของ “มาเคียเวลลี ” กับ ”**

ประยุทธ์ จันทร์โอชา”.กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ .

สุลักษณ์ ศิวลักษณ์. (2546) .**มนุษย์อยู่โดยไม่มีผู้ปกครองได้หรือไม่**.

กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์สยาม.